

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. Tres tantùm personas esse in Deo, autoritate & ratione probatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

in Bibli

disciplinam inferioris ad superiorem, sed per communicationem ipsius essentia & scientiae divinae, quam a Patre & Filio per aeternam processionem accipit.

ARTICULUS V.

Tantum Personas esse in Deo, auctoritate & ratione probatur.

Primo: In Deo tres sunt Personae, & non plures, neq; pauciores. Conclusio est de fide definita a multis Conciliis, & in Symbolo Athanasij, illis verbis: *Vnus ergo Pater, non tres Patres; unus Filius non tres Filij; unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti.* Constat etiam ex illo *Joan. 1. Tres sunt qui testimonium dant in caelo: Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.* Quae propositio quavis exclusionem non exprimat, pro exclusione tamen accipitur, communi Ecclesiae, & Theologorum consensu; ac proinde non solum est de fide, quod in Deo sint tres Personae, sed etiam quod non sint plures. Unde Concilio Lateranensi cap. *dammamus*, de summa Trinitate de fide Cathol. dicitur: *In Deo solummodo Trinitas est, non quaternitas.*

Rationem hujus veritatis non posse ab haereticis trahi, docet D. Thomas quaest. 9. de potentia 9. quia cum fateantur, Filium & Spiritum sanctum esse creaturas; atq; vis productiva creaturarum in exhaustibilis sit, nulloq; illarum numero possit finire; non potest ab ipsis certus personarum Divinarum numerus assignari.

Ratio autem D. Thomae loco jam allegato, & apud Genes cap. 26. potest ad hanc formam reduci. In Deo est una tantum Persona improducta, & duae productae: Ergo sunt tres, & non plures personae. Antecedens pro prima parte constat, nam distinctio personalis in Divinis, solum est secundum relationes originis, ut infra ostendemus: Sed inter Personas improductas non potest relatio originis intercedere, cum una altera non procederet, aliis improductae non esset: Ergo in Deo esse non potest nisi una Persona improducta. Pro secunda parte probatur: Processio in Divinis non est secundum actionem transeuntem, sed immanentem: Atqui actiones immanentes tantum sunt duae, scilicet intelligere & velle: Ergo processionem divinam sunt duae, una per intellectum, altera per voluntatem; & consequenter Personae terminantes processionem, tantum sunt duae, scilicet Verbum procedens per intellectum & Amor productus per voluntatem.

Dices: hoc argumento solum probari, quod in Deo tantum sit processio per intellectum, & per voluntatem, ac proinde quod Personae productae sint Verbum & Amor; non tamen quod in Deo intellectus non sint plures processionem, & plures illarum termini; & idem de voluntate: ac per consequens non convinci non potest in Deo plures Personas quam tres.

Sed contra primo: Si in divino intellectu essent plures processionem, quam una, essent actu plures processionem, cum semel pluribus quam una concessis, nequeat illarum terminus vel numerus constitui aliqua ratione: Sed non sunt concedendae processionem actu infinitae in intellectu divino: Ergo neq; plures.

Secundo: Si essent plures processionem in intel-

lectu divino, vel illae essent specie, aut numero tantum diversae? Neutrū dici potest: Ergo &c. Minor pro prima parte constat: nam divina intellectio, quae est processionem principium, vel formaliter ipsa processio, est una unitate specificā: Ergo processio & terminus processionem, qui cum ipsa adaequatur, non possunt specificē distingui. Pro secunda verò parte ostenditur. Primo: Distinctio solum numerica sumitur a materia vel subjecto: Sed processionem divinam, atque illarum termini, carent materia & subjecto, cum sint per se subsistentes: Ergo nequeunt solo numero distingui.

Secundo: Distinctio tantum numerica ex limitatione provenit, unde natura divina, quae limitata non est, non potest multiplicari numero: Sed processionem divinam, & illarum termini, quid limitatum non sunt: Ergo non possunt solo numero multiplicari & distingui.

Objicies primo: Sicut scientia & amor attribuantur Deo, ita & potentia: Si igitur secundum intellectum & voluntatem sint duae processionem in Deo, videretur quod debeat esse tertia secundum potentiam, & per consequens quod sint plures Personae quam tres.

Respondeo cum D. Thoma hic quaest. 27. art. 3. ad 1. *Quod potentia est principium agendi in aliud; unde secundum potentiam accipitur actio ad extra; & sic secundum attributum potentiae, non accipitur processio Personae Divinae, sed solum creaturarum.*

Objicies secundo: Generatio in rebus creatis ex natura fecunditate procedit: Ergo similiter in Deo, praeter duas processionem, quarum una est per intellectum, & alia per voluntatem, ponenda est alia ex natura fecunditate proveniens, & consequenter alia Persona procedens, distincta a Verbo, & Spiritu Sancto.

Confirmatur, & magis illustratur haec ratio. Tantum differt natura in Deo ab intellectu, quantum intellectus a voluntate: Ergo sicut in Deo ponitur una Persona quae procedit per intellectum, ut Verbum, & alia procedens per voluntatem, ut Amor, ita debet dari alia quae procedat per modum naturae, ut Filius.

Ad objectionem respondeo in rebus creatis non procedere immediatè a natura, sed mediante potentia generativa. Unde etiam in Deo (de quo philosophari debemus cum analogia & similitudine ad res creatas, exclusis imperfectionibus) nulla datur processio quae sit immediatè a natura, ut praeter intellectum & voluntatem, ut infra ostendemus contra Durandum; sed generatio est immediatè ab intellectu, qui ut est in Patre, habet rationem potentiae generativae; & spiratio activa est a voluntate, quae ut est in Patre & Filio, habet rationem potentiae spirativae. Quare

Ad confirmationem, dato & non concessio Antecedente, de quò disputant Theologi in materia de Attributis, nego Consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia natura in Deo non est immediatè operativa, sicut intellectus & voluntas.

Objicies tertio: In Deo sunt quatuor relationem: scilicet Paternitas, Filiatio, Spiratio, & Processio: Ergo & quatuor Personae. Consequentia videretur manifesta, quia, ut infra dicemus, Personae Divinae constituuntur & distinguuntur relationibus.

50.

51.

52.

53.

54.

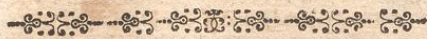
55.

56.

Diff. 2. art. 3. §. 2.

57 Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam ut docet D. Thomas infra quæst. 30. art. 2. ad 1. & quæst. 9. de potentia art. 9. ad 27. Licet sint quatuor relationes in Divinis, una tamen earum, scilicet Spiratio, non est proprietatis personalis, neque constituit Personam, & ideo non sunt in Deo nisi tres Personæ.

DISPUTATIO II.

De processionibus Divinarum Personarum.

Ad questionem 27. primæ partis.

DE ventorum origine, quos, ut ait Psalmista, Divina Sapientia educit de thesauris suis, disputant Philosophi cum Aristotele in libris Meteororum, & Seneca lib. 5. naturalium questionum cap. 4. De processione verò Divinarum Personarum, quæ ut ait Bernardus ferm. 1. Pentec. *Posuit nubem latibulum suum*, agunt Theologum cum Doctore Angelico in hac parte quæst. 27. Verum si adeò obscura & arcana est ventorum quos natura producit origo, ut vix de ea Philosophi aliquid certi audeant asserere, quis æternam & ineffabilem Divini Verbi, & Sancti Pneumatis originem agnoscere & explicare valeat? Generationem illius, & istius processionem, quis enarrabit? Stupet certè natura, suspicit ratio, Philosophia miratur, dum audit unam Personam Divinam, ab alia sine ulla prorsus causalitate & dependentia originari; in alio sine passione recipi; ad alium non tanquam ad effectum, sed tanquam ad simplicem terminum tendere. Fides tamen hæc docet, cui natura obsequi, parere ratio, & Philosophia subjici debet; ut constabit ex dicendis in hac disputatione, in qua de existentia, quidditate, & principio divinarum processionum differemus & cur uni ex illis, non verò alteri, ratio generationis conveniat, discutimus: invocata prius, his carminibus, Spiritus Sancti gratiâ.

*Aura potens, amor ignipotens, spirabile nomen:
Amborum communis amor, cæli aurea flamma:
Sancte veni, Sanctis accende ardoribus orbem.
O Divum flamen, nostris te mentibus affla.*

ARTICULUS I.

An sint in Deo processionibus ad intra?

Sicut duplex est Divinarum actionum genus, aliud immanentium, aliud transeuntium, per illas ad intra agit, per has aliquid ad extra operatur: ita & à Theologis duæ distinguuntur divinarum processionum species; ad intra videlicet, & ad extra; immanentium & transeuntium. Per illas una Persona divina ab alia procedit; per illas verò creaturæ à Deo tanquam à primo principio & prima causa emanant. De primis solum hinc agimus cum Sancto Doctore, & primò inquirimus an illæ de facto dentur in Deo?

§. I.

Dari in Deo Processiones, autoritate Scripturæ, ratione Theologicâ, & duplici congruentia ostenditur.

Dico igitur, dari in Deo processionibus, per quas una persona ab alia procedit.

Probatur primò: De Mysterio Trinitatis, & processionibus divinis sciendum est juxta id quod ex Scriptura habemus, cum hæc tationis naturalis captum superent: Sed ex Scriptura habemus dari in Deo processionibus, quibus una Persona ab alia procedit: Ergo ita sciendum est. Minor probatur, nam Eccles. 24. Divina sapientia dicitur ex ore Altissimi (est ex intellectu Patris) prodire. Et Sap. 7. vocatur emanatio quædam charitatis omnipotentis Dei. Et Michea 5. dicitur, *Egressus ejus ab initio à diebus æternitatis*. Clarius adhuc eadem veritas in novo Testamento exprimitur: nam Joan. 7. Christus de se ipso sic ait: *Ego scio eum* (scilicet Patrem) *quia ab ipso sum*. Et cap. 8. *Ego à Deo processi*. Et cap. 15. de Spiritu Sancto loquens, ait: *Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit*.

Constat ergo ex sacris litteris dari in Deo æternas processionibus, Divinarum Personarum productivas; quas non licet per metaphoram interpretari, ut faciunt hæretici: primò ob regulam Augustini, quæ asserit verba Scripturæ in proprietate esse accipienda, quando ex eis nullum sequitur absurdum; nulla autem sequitur absurditas ex eo quod in Deo verè & propriè processionibus ponatur, ut constabit ex argumentorum solutione: secundò ob auctoritatem Conciliorum, & SS. Patrum, propriè eas exponentium; sic enim habetur in Symbolo Concilii Niceni: *Crèdo in Deum Patrem & in Jesum Christum Filium ejus unigenitum, & ex Patre natum, ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*. Et ibidem asseritur, Spiritum Sanctum à Patre Filioque procedere. Idem profitetur Concilium primum Constantinopolitanum in suo Symbolo, ubi de Spiritu Sancto hæc adduntur: *Credimus in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, & ex Patre procedentem, & cum Patre & Filio adorandum*. Hæc concinunt Athanasius in suo Symbolo quod in Ecclesia cantatur; Dionysius Areopagita cap. 1. de divinis nominibus, Gregorius Thaumaturgus in sua fidei confessione, Justinus in Dialogo cum Triphone, Hilarius, Augustinus, alijque sancti Patres, relati hic à Gonzalez, & Salmanticensibus.

E Probatur secundò conclusio ratione Theologicâ. De fide est dari in Deo tres Personas distinctas in unitate essentia, ut contra Sabellianos & Arrianos disputatione præcedenti ostendimus: Sed distinctio realis Personarum in unitate essentia, absque processione unius ab alia subsistere nequit: Ergo dantur in Deo processionibus. Minor probatur: Tum quia ex D. Thoma supra quæst. 11. art. 3. & 16. cont. Gen. cap. 41. omni multitudo sicut debet reduci ad unum, ita debet derivari ab uno principio. Tum etiam, quia cessante processione, cessat oppositio originis; cessante autè oppositio originis, non possunt plures Personæ distingui, nisi diversitate naturæ. Unde Hilarius in libro de Synodis: *Chilium enim*